

Monika Krakowiak-Drzewiecka

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

UWARUNKOWANIA WSPÓŁPRACY SAMORZĄDÓW TERYTORIALNYCH Z PODMIOTAMI SPOŁECZNYMI I PRYWATNYMI

Wprowadzenie

Problematyka współpracy samorządów terytorialnych z podmiotami społecznymi i prywatnymi jest przedmiotem licznych badań, a tym samym wielu publikacji z tego zakresu. Zwykle jednak autorzy koncentrują się na formalnych uwarunkowaniach, regułach bądź rezultatach przedsięwzięć podejmowanych wspólnie przez władze lokalne i różne podmioty. Nieliczni autorzy podejmują próbę rozszerzenia analiz o tzn. instytucje nieformalne, tj. normy społecznego dialogu, zwyczaje, nawyki, postawy, stereotypy obecne w społeczeństwie. W dużym stopniu wynika to z trudności w „mierzeniu” i interpretacji wpływu tych uwarunkowań na współpracę samorządów. Niemniej dopiero łączna analiza uwarunkowań formalnych i nieformalnych, ich zbieżności lub rozbieżności może dać pełną charakterystykę zjawiska. Kwestia ta nabiera szczególnego znaczenia w rzeczywistości kraju transformacji systemowej, gdzie zmiany, w tym dotyczące instytucji formalnych i nieformalnych, następowały w tempie znacznie przyspieszonym w porównaniu do naturalnej ewolucji wynikającej z rozwoju społeczeństwa. Pojawiają się zatem pytania o konsekwencje tak rewolucyjnych zmian dla ładu instytucjonalnego oraz implikacje dla funkcjonujących w nim podmiotów.

Celem opracowania jest przedstawienie podstawowych instytucji formalnych i nieformalnych współpracy samorządów terytorialnych, relacji między tymi rodzajami instytucji oraz ich wpływu na podejmowanie, przebieg i rezultaty współpracy.

Główne założenie przyjęte na potrzeby niniejszego opracowania wyraża się w twierdzeniu, że niespójność formalnych i nieformalnych instytucji warunkujących współpracę samorządów terytorialnych z innymi podmiotami tworzy barierę w podejmowaniu i realizacji przez nie wspólnych przedsięwzięć.

Rozważania zawarte w opracowaniu zawężone zostaną do podstawowego szczebla samorządu terytorialnego w Polsce, czyli do gmin. Mnogość regulacji odnoszących się do wszystkich trzech szczebli samorządu terytorialnego mogłaby spowodować, że wywód (ograniczony formalnie co do swej objętości), mógłby być zbyt powierzchowny i nieklarowny.

Podstawą dociekań będą badania wtórne o charakterze badań eksploracyjnych, obejmujące analizę literatury, artykułów prasowych i źródeł internetowych z zakresu ekonomii (w tym zwłaszcza nowej ekonomii instytucjonalnej) oraz gospodarowania samorządu terytorialnego.

1. Ład instytucjonalny

Współdziałanie samorządu terytorialnego z innymi podmiotami zdecydowanie nabrało znaczenia wraz z rozpoczęciem procesu transformacji ustrojowej Polski. Rozwój demokracji, decentralizacji odpowiedzialności, kompetencji i środków na rzecz samorządów terytorialnych, rozwój gospodarki rynkowej, a w ostatnim czasie zmiany związane z członkostwem Polski w Unii Europejskiej były i są czynnikami aktywizującymi podejmowanie wspólnych przedsięwzięć przez polskie podmioty publiczne i prywatne. Nowatorskie rozwiązania organizacyjne i budowa profesjonalnej administracji wymaga coraz częściej współpracy z innymi partnerami¹.

Skala, zakres i intensywność przedsięwzięć podejmowanych wspólnie przez władze samorządowe, podmioty prywatne i społeczne są zależne od okoliczności w jakich funkcjonują owe podmioty. Innymi słowy są warunkowane istniejącym ładem instytucjonalnym.

Jednym z podstawowych założeń transformacji w Polsce jest właśnie kształtowanie ładu instytucjonalnego, czyli harmonijnie działających instytucji, które sprzyjają niezakłóconemu przebiegowi procesów gospodarczych, wspierają przedsiębiorczość i innowacyjność².

¹ B. Imiołczyk, J. Regulski: Samorządność i demokracja lokalna. Raport nr 2/2007. Konwersatorium „Doświadczenie i Przyszłość”. Warszawa 2007, s. 45.

² Polskie samorzady lokalne w okresie transformacji – instytucje i przeobrażenia. Red. E. Zeman-Miszewska. Zeszyty Naukowe. AE, Katowice 2010, nr 58, s. 23-24.

D.C. North pisze, że „Instytucje to są zasady gry w społeczeństwie [...], to stworzone przez ludzi ograniczenia, które kształtują ludzkie interakcje. Tworzą więc strukturę bodźców w procesie wymiany czy to politycznym, społecznym czy gospodarczym. Zmiana instytucjonalna kształtuje sposób w jaki społeczeństwa ewoluują na przestrzeni czasu, i w związku z tym, jest kluczem do zrozumienia zmiany historycznej”³.

Z punktu widzenia ekonomii pod pojęciem instytucji rozumie się najczęściej zwyczaje i reguły, które dostarczają jednostkom referencji zarówno zachęcającej do działania, jak i hamującej działania⁴. Mogą mieć charakter instytucji formalnych bądź nieformalnych.

„Formalne instytucje oznaczają reguły gry, możliwe do obserwowania nawet przez postronnych dzięki temu, że są uwidocznione w postaci pisanych dokumentów i egzekwowane na mocy klarownej pozycji egzekutora w systemie władztwa. Formalne powiązania, kontrakty, relacje mają swoje odniesienie do formalnie przedstawianych sankcji i przywilejów przypisanych podmiotom wchodzącym w interakcje”⁵. Instytucje formalne zawarte są we wprowadzanych regułach i zasadach systemu gospodarczego, politycznego i prawnego, a swym zakresem obejmują również egzekucję owych norm.

Z kolei „[...] instytucje nieformalne to reguły gry, postrzegane i przyswajane dzięki nawarstwionym procesom rozumienia zasad współdziałania, niewymagające jednak formalizacji po to by móc operować sankcją, bodźcem lub przywilejem. Mówi się wtedy o normach dialogu społecznego oraz o rutynach i procedurach mieszczących się w obszarze działań nawykowych i zwyczajowych”⁶. Można powiedzieć, że instytucje nieformalne urealniają bądź „przeciwdziałają” instytucjom formalnym⁷.

O łądzie instytucjonalnym możemy zatem mówić wówczas, gdy instytucje formalne i nieformalne tworzą spójną całość. Tymczasem presja czasu związana z transformacją stwarza pokusę wykorzystania rozwiązań instytucjonalnych sprawdzających się w krajach o rozwiniętej gospodarce rynkowej i ustabilizowanym łądzie demokratycznym w środowisku do nich nieprzystosowanych⁸. Gdy tymczasem doświadczenie jednych krajów i zastosowane tam rozwiązania mogą być jedynie inspiracją dla tworzenia reform w Polsce⁹.

³ D.C. North: Institutions, Ideology and Economics Performance. „Cato Journal” 1992, Vol. 11, No. 3.

⁴ P. Chmielewski: Nowa analiza instytucjonalna. Logika i podstawowe zasady. „Studia Socjologiczne” 1994, nr 3-4, s. 240.

⁵ S. Barczyk: Przedsiębiorczy samorząd lokalny i jego instytucje. AE, Katowice 2010, s. 119.

⁶ Ibid.

⁷ Polskie samorzady lokalne..., op. cit., s. 24.

⁸ Ibid., s. 23.

⁹ J. Regulski: Reformowanie państwa. Moje doświadczenia. FRDL i WSAP, Szczecin 2007.

2. Formalne instytucje warunkujące współpracę samorządów terytorialnych – regulacje prawne

Organizowanie przez samorząd terytorialny współpracy z podmiotami prywatnymi i społecznymi podlega zasadom wynikającym bezpośrednio z obowiązujących regulacji prawnych (tabela 1).

Tabela 1

Klasyfikacja regulacji prawnych dotyczących współpracy samorządu terytorialnego

Lp.	Kryterium klasyfikacji	Rodzaje regulacji prawnych
1.	Struktura źródeł prawa	– ponadustawowe źródła prawa, – ustawowe źródła prawa, – pozostałe źródła prawa.
2.	Zadania publiczne gminy	– związane z gospodarką komunalną, – związane z oświatą i wychowaniem, – związane z ochroną zdrowia i pomocą społeczną, – związane z porządkiem publicznym i bezpieczeństwem, – inne zadania.
3.	Formy organizacyjno-prawne realizacji zadań przez samorządy gminne	– w ramach prawa budżetowego, – w ramach kodeksu spółek handlowych, – umowy cywilnoprawne, – inne formy.
4.	Rodzaj podmiotu współpracy	– odnoszące się do współpracy z organizacjami pozarządowymi, – odnoszące się do współpracy z przedsiębiorcami, – odnoszące się do współpracy z innymi podmiotami np. samorządami terytorialnymi.

Biorąc pod uwagę strukturę źródeł prawa¹⁰, współpracę samorządu terytorialnego regulują w głównej mierze następujące akty prawne:

- ponadustawowe źródła prawa, np. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku oraz Europejska Karta Samorządu Terytorialnego,
- ustawowe źródła prawa (wraz z późniejszymi zmianami), tj. Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Ustawa z 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Ustawa z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, Ustawa z 19 listopada 1999 r. Prawo działalności gospodarczej, Ustawa z 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej, Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Ustawa z 21 sierpnia 1997 r. o gos-

¹⁰ E. Ruśkowski: Gospodarka regionalna i lokalna. PWN, Warszawa 2008, s. 244-247.

- podarce nieruchomościami, Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Ustawa z 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych,
- pozostałe źródła prawa, czyli akty wykonawcze do wcześniej wspomnianych ustaw oraz akty prawa miejscowego regulujące wspólne przedsięwzięcia organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw i samorządu terytorialnego.

Zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostki samorządu terytorialnego – zgodnie z art. 166 ust. Konstytucji RP – jako zadania własne. Zadania własne gmin zdefiniowane zostały przede wszystkim w art. 7 Ustawy o samorządzie gminnym. Do każdej z przedstawionych grup regulacji prawnych odnoszą się także ustawy o bardziej szczegółowym zakresie.

Klasyfikacja uregulowań prawnych na podstawie form organizacyjno-prawnych realizacji zadań publicznych przez władze gminne pozwala wyróżnić cztery podstawowe regulacje prawne: w ramach prawa budżetowego, w ramach kodeksu spółek handlowych, umowy cywilnoprawne, inne formy (np. fundacje czy banki komunalne)¹¹.

Z punktu widzenia rodzaju podmiotu, z którym współpracuje samorząd terytorialny w gminie wyodrębnić można regulacje prawne dotyczące: współpracy z mieszkańcami gminy, współpracy z organizacjami pozarządowymi, współpracy z przedsiębiorcami oraz współpracy z innymi samorządami terytorialnymi.

Dla rozwoju współpracy samorządów terytorialnych z podmiotami prywatnymi najistotniejsze znaczenie ma Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (PPP). Nie są to jednak jedyne przepisy, które znajdują zastosowanie przy realizacji przedsięwzięć partnerstwa publiczno-prywatnego. Są to bowiem także: Prawo zamówień publicznych, ustawa o finansach publicznych, a także przepisy tych poszczególnych ustaw, które regulują wykonywanie zadań publicznych przez dany podmiot publiczny¹².

Współpraca samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych regulowana jest przede wszystkim przez Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r., ale także Ustawę o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r., Ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. i Ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

¹¹ J. Szreder: Współdziałanie sektora publicznego i prywatnego w rozwoju lokalnym. WSZ, Słupsk 2004, s. 102.

¹² Partnerstwo publiczno-prywatne. Red. A. Gajewska-Jedwabny. C.H. Beck, Warszawa 2007, s. 110.

Podstawowe zasady współpracy między jednostkami samorządowymi określone zostały w następujących aktach prawa: Ustawie z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym; Rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 5 października 2001 roku w sprawie sposobu prowadzenia rejestru związków międzygminnych oraz ogłaszania statutów związków, Ustawie z dnia 15 września 2000 roku o zasadach przystępowania jednostek samorządu terytorialnego do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych regionalnych.

3. Nieformalne uwarunkowania współpracy samorządów terytorialnych

Współpraca samorządów terytorialnych z podmiotami społecznymi i prywatnymi od strony formalnej wydaje się zabezpieczona i uregulowana. Natomiast poziom faktycznej realizacji owych formalnych założeń w istotnej części zależy od instytucji nieformalnych.

Przeprowadzona niżej ich analiza pokazuje pewne tendencje w postawach i zachowaniach podmiotów – potencjalnych lub rzeczywistych współpracowników samorządów terytorialnych.

Kluczową kwestią w podejmowaniu wspólnych przedsięwzięć, nie tylko w odniesieniu do samorządu terytorialnego, wydaje się zaufanie. Z badań CBOS „Zaufanie społeczne” wynika, że zaufanie w sferze publicznej było w 2010 roku stosunkowo wysokie, jednak istotnie niższe niż jeszcze dwa lata wcześniej. W porównaniu z sytuacją z 2008 roku władze samorządowe straciły w tym wymiarze 13%. Poziom społecznego zaufania najbardziej koreluje ze stopniem deklarowanej gotowości do współpracy, a w nieco mniejszym stopniu również z zakresem zaangażowania respondentów w ogólną działalność o charakterze dobroczynnym. Im respondenci częściej wykazują prospołeczne predyspozycje oraz im chętniej angażują się w różne formy pomocy potrzebującym, tym większą cechują się otwartością na innych ludzi oraz na różnego rodzaju instytucje działające w społeczeństwie. Trudno jednak przesądzić o kierunku tych zależności, a więc czy to raczej społeczne zaangażowanie wpływa na zwiększony poziom zaufania, czy też większa otwartość w sferze prywatnej i publicznej sprzyja podejmowaniu działań na rzecz własnej społeczności oraz osób potrzebujących¹³.

¹³ Zaufanie społeczne. Raport z badań. BS/29/2010. CBOS, Warszawa 2010. <http://www.cbos.pl>

W świadomości obywateli mocno zakorzeniony jest stereotyp urzędnika (także samorządowego) jako osoby niezbyt kompetentnej, opieszalej, mało zaangażowanej w swoją pracę, a także często aroganckiej wobec obywateli. Pojawiają się opinie, że środowisko urzędników samorządowych jest hermetyczne, kierujące się nepotyzmem i własnym interesem materialnym. Powszechnie jest też przekonanie o powiązaniach administracji z polityką. Niewiele, bo tylko ok. 30% Polaków jest skłonnych przyznać, że w swojej pracy urzędnicy kierują się przede wszystkim interesem publicznym (32% odpowiedzi, że interesem wybranych środowisk, a 23%, że interesem własnym). „Urząd” to pojęcie wywołujące jednoznacznie negatywne skojarzenia. Siłę tego stereotypu uzmysławia fakt, że jest on jak dotąd odporny na osobiste doświadczenia badanych. Zgodnie z dobrze rozpoznaną w psychologii społecznej zasadą, bezpośrednie doświadczenie, osobisty kontakt często prowadzą do rozbicia monolitycznej struktury stereotypu. Natomiast wyniki badań tego nie pokazują. Osoby, które w ostatnim czasie miały okazję załatwić sprawę w urzędzie samorządowym pozytywnie oceniają przebieg tej wizyty, są skłonne przyznać, że zostały w pełni profesjonalnie obsłużone oraz zdają się zauważać generalny trend poprawy jakości pracy i obsługi w urzędach. Mimo to te pozytywne doświadczenia nie mają większego wpływu na ogólne przekonania związane z „urzędem” i „urzędnikiem”, np. na poziom zaufania, jakim obywatele są skłonni urzędnika obdarzać oraz na przywołane wcześniej, przekonanie, że urzędnicy kierują się w swojej pracy przede wszystkim interesem wybranych grup lub własnym¹⁴.

Opinie przedstawicieli organizacji pozarządowych i przedsiębiorców dostarczają kolejnych argumentów o nieformalnych instytucjach ograniczających współpracę z samorządem terytorialnym.

Z dotychczasowych doświadczeń we współpracy samorządów terytorialnych z organizacjami pozarządowymi wynika, że trudności rodzą nie same przepisy, ale ich nazbyt sztywne stosowanie i postawa wykonawców (po obu stronach). Największym problemem jest ich jakość i interpretacja w codziennym życiu wspólnot samorządowych.

Podobną opinię przedstawili przedsiębiorcy będąc respondentami badania na temat partnerstwa publiczno-prywatnego. Uznali oni, że główną przeszkodą w pełniejszym posługiwaniu się PPP nie jest legislacja, a raczej tradycyjny sposób funkcjonowania urzędów. Charakteryzuje go bowiem hierarchiczna struktura, obawa o społeczny odbiór bliższej współpracy z biznesem jaką żywią politycy i urzędnicy oraz brak utartej ścieżki działań i uznanej powszechnie me-

¹⁴ Społeczny wizerunek służby cywilnej. Raport podsumowujący. ARC Rynek i Opinia. Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Warszawa 2011, s. 3.

todoologii oceny korzyści jakie ta współpraca może przynieść. Ich zdaniem wciąż żywa jest obawa, że jeśli korzyści z PPP nie są ewidentne, mogą być podważone przez organy kontrolne i opozycję. Głównych przeszkód w realizacji projektów PPP przedsiębiorcy upatrują nie w kwestiach formalnoprawnych, a w funkcjonujących stereotypach, braku zaufania i partnerskiego nastawienia administracji do biznesu¹⁵.

Opinie przedsiębiorców potwierdzają również sami przedstawiciele samorządu terytorialnego. Według nich nastawienie społeczne do partnerstwa publiczno-prywatnego jest negatywne, co związane jest w dużej mierze z niezrozumieniem istoty tej formy prowadzenia inwestycji. Porównuje się PPP do łapownictwa i nieprzejrzystych interesów.

Wydaje się, iż taka forma podejrzliwości w społeczeństwie jest związana z ogólnie niskim poziomem zaufania społecznego. Wzrost poziomu zaufania do kontaktów pomiędzy sektorem publicznym a prywatnym może być jedną z determinant wzrostu poziomu inwestycji w formule PPP. Należy jednak zauważyć, że może to być proces względnie długotrwały. Można wprawdzie wskazywać, iż udało się przystosować administrację publiczną do potrzeb absorpcji środków unijnych i że podobnie będzie również w przypadku realizacji inwestycji w formule PPP. Różnica jednak polega na tym, że w przypadku środków unijnych mamy do czynienia ze środkami publicznymi, które wspomagają inwestycje publiczne. Nastawienie społeczne do takich inwestycji jest bardzo pozytywne. W przypadku PPP mamy do czynienia natomiast z zestawieniem interesów firm prywatnych oraz potrzeb publicznych. Dla opinii publicznej takie zestawienie może się wydawać w sposób prosty nie do pogodzenia¹⁶.

4. Wspólne działania samorządów terytorialnych z podmiotami społecznymi i prywatnymi

Mniej lub bardziej rozbudowane kontakty z sektorem pozarządowym ma dziś niemal każdy samorząd terytorialny. W 2009 roku tylko 1 na 20 gmin nie utrzymywała takich kontaktów. Od kilku lat zmiany w tym zakresie były coraz

¹⁵ Badanie Analiza potencjału podmiotów publicznych i przedsiębiorstw do realizacji projektów partnerstwa publiczno-prywatnego w Polsce. http://ppp.parp.gov.pl/news/read/101/jak-wspierac-rozwoj-partnerstwa-publiczno-prywatnego-w-polsce?page_id=40

¹⁶ I. Herbst, A. Jadach-Sepiolo, E. Marczevska: Analiza potencjału podmiotów publicznych i przedsiębiorstw do realizacji projektów Partnerstwa Publiczno-Prywatnego. Raport z badań wśród wybranych podmiotów publicznych. PARP, Warszawa 2012, s. 81, 100.

słabiej widoczne, w ostatnim czasie nie odnotowano ich wcale. 9 na 10 gmin deklarowało pozafinansowe wsparcie dla organizacji pozarządowych. Rzadsze są bardziej „partnerskie” formy współpracy – relacje o charakterze stałym, w których organizacje występują nie tyle w roli beneficjenta, ile w roli partnera, którego wiedza i doświadczenie mogą być wykorzystywane na etapie planowania działań i podejmowania kluczowych decyzji¹⁷.

Systematycznie prowadzone badania monitorujące współpracę samorządów terytorialnych i organizacji pozarządowych pokazują, że zaproponowany przez ustawodawcę model partnerskiego współdziałania między administracją publiczną a trzecim sektorem coraz mocniej zakorzenia się w codziennej praktyce działania urzędów. Jednak wciąż organizacje bywają traktowane jako „podopieczni” administracji lub też wyłącznie jako wykonawcy decyzji lub zadań urzędów, znacznie rzadziej zaś są włączane w proces podejmowania tych decyzji lub definiowania zadań¹⁸.

Blisko 33% samorządów rozważa zastosowanie partnerstwa publiczno-prywatnego, a 4% już zainicjowało takie projekty. Badania jednoznacznie wskazują, że PPP wymusza znaczącą zmianę kultury organizacyjnej w polskiej administracji, która powinna być zsynchronizowana z analogicznym procesem w instytucjach kontrolnych. Wśród barier upowszechniania PPP wymieniane są trudności dotyczące: postaw (niechęć, strach przed działaniami na styku publiczno-prywatnym), dojrzałości instytucjonalnej, oportunistycznego (inwestycyjnego), które nie rodzą natychmiastowych zobowiązań finansowych mogą być podejmowane wbrew rachunkowi ekonomicznemu) oraz poziomu wiedzy i doświadczenia.

Podsumowanie

Współpraca samorządów terytorialnych z podmiotami prywatnymi i społecznymi ma stosunkowo solidną podbudowę formalną. Choć konkretne rozwiązania mają pewne słabości, to nie stanowią większych utrudnień w nawiązaniu i realizacji wspólnych przedsięwzięć. Wydaje się, że główną barierę w tej sferze działalności samorządów terytorialnych stanowią uwarunkowania nieformalne, tj. poziom zaufania społecznego, stereotypy dotyczące samych urzędni-

¹⁷ J. Przewłocka: Współpraca organizacji pozarządowych i administracji publicznej w roku 2009. Raport z badań. Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2011, s. 68-69.

¹⁸ Ibid., s. 7.

ków oraz przedsięwzięć łączących sferę publiczną i prywatną. Zgromadzony materiał badawczy pozwala na częściowe zrealizowanie celu i potwierdzenie przyjętego na wstępie założenia (m.in. z racji okrojonego zakresu podmiotowego i przedmiotowego). Całkowita weryfikacja możliwa byłaby po przeprowadzeniu badań bezpośrednich, będących uzupełnieniem dostępnych wyników badań nad wybranymi aspektami współpracy samorządów terytorialnych.

Niniejsze opracowanie z racji przyjętych założeń o eksploracyjnym charakterze dociekań (co implikowało wykorzystywanie wyłącznie wtórnych źródeł informacji) oraz ograniczeń formalnych nie wyczerpuje problemu zawartego w tytule opracowania. Może stanowić jednak wstęp do badań bezpośrednich nad uwarunkowaniami współpracy samorządów terytorialnych (w tym instytucjami formalnymi i nieformalnymi) z podmiotami sfery prywatnej i społecznej. Ciekawym obszarem badawczym byłoby również rozpoznanie roli, jaką w tej kwestii odegrał proces transformacji.

COOPERATION OF LOCAL SELF-GOVERNMENTS – INSTITUTIONAL DETERMINANTS

Summary

The cooperation of local self-government with social and private entities is dependent on existent institutional order. The incoherence of formal and informal institutions could be a barrier of joint activities in local societies. The aim of the article is to present the basic institutional conditions of cooperation of local self-government, as well as the relations between that institutions and their influence of taking up, course and results of cooperation.